

ANALYSE: DE YNGSTES PERSPEKTIV PÅ BALANCEN MELLEM FAMILIE- OG ARBEJDSLIV

MANGE BØRN KOMMER I BØRNEHAVE, SELVOM DE ER SYGE

Over halvdelen af alle børn i en ny undersøgelse fra Børnerådet har prøvet at komme syg i børnehave, og hvert 10. barn har oplevet det mange gange. Undersøgelsen, der er foretaget blandt 531 børnehavebørn, viser også, at det stadig er mor, der tager langt de fleste syge- og fridage med børnene.

En dag på børnehavens sofa med varm pande og sløj krop er noget, mange børn har prøvet. Over halvdelen – 56 pct. – af børnene i Børnerådets undersøgelse har prøvet at komme syg i børnehave, og hvert 10. barn har prøvet det mange gange. Børnerådets nye undersøgelse tager temperaturen på børnehavebørns oplevelse af balancen mellem familie- og arbejdsliv, og børnenes svar tegner et billede af forældre, der gerne tager en fridag, leger og laver mad sammen med dem. Men forældrenes travlhed og arbejde fylder massivt i børnenes fortællinger om hverdagen, og særligt når børnene er syge, kniber det for forældrene med at få enderne til at nå sammen. Det får Børnerådets formand Per Larsen til at efterlyse bedre muligheder for at forældre kan blive hjemme med deres syge børn: "Det er helt urimeligt, at det er så udbredt at sende syge børn i institution. Vi bliver nødt til at skabe nogle rammer, der gør, at børn kan få lov til at være syge, uden at familierne skal opleve det som et kæmpe pres. Jeg efterlyser en langt mere aktiv familiepolitik i Danmark, så forældre kan tage de sygedage, som barnet har behov for, siger han."

43 procent af børnene fortæller, at deres forældre har 'rigtig meget travlt', og hver tredje fortæller, at deres forældre ikke har god tid til at være sammen med dem. Det gør dem typisk kede af det, forvirrede eller bekymrede. Selvom både mor og far som oftest har arbejde, viser undersøgelsen, at det stadig er mødre, der tager størstedelen af omsorgsopgaven med børnene, og at de traditionelle kønsrollemønstre på nogle områder lever i bedste velgående. 67 procent

af børnene svarer, at mor oftest passer dem, når de er syge, og kun 17 procent svarer, at far oftest passer dem. Mor tager også oftest en fridag med barnet.

"Det er opsigtsvækkende, at fordelingen stadig er så skæv. Danske fædre holder den korteste barsel i Norden, og jeg tror, det er et af de steder, vi skal starte med ændringer. Vi ved fra vores nordiske naboer, at når fædre tager længere barsel, så bliver det også mere almindeligt og acceptabelt, at fædre tager sygedage og drager omsorg i hverdagen på lige fod med mødre," siger Per Larsen.

UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER

- 67 procent af børnene fortæller, at de oftest bliver passet af mor, når de er syge. 17 procent fortæller, at de oftest bliver passet af far.
- 56 procent fortæller, at de har prøvet at komme i børnehave, selvom de ikke var raske. 12 procent har prøvet det mange gange.
- 43 procent fortæller, at forældrene har 'rigtig meget travlt'.
- 76 procent har prøvet at holde fridag med mor, og 61 procent har prøvet at holde fridag med far.
- Over halvdelen af børnene mener, at både mor og far har god tid til at være sammen med dem. Dog svarer over hver tredje, at deres forældre ikke har god tid til at være sammen med dem.
- Forældrenes travlhed gør typisk børnene kede af det, forvirrede og bekymrede.
- Tæt på en femtedel fortæller, at de aldrig laver noget sjovt sammen med deres forældre.

ANALYSENOTAT

SAMVÆR MED FORÆLDRE

I Danmark er arbejdsfrekvensen høj for både mænd og kvinder, og danske mødre har den højeste beskæftigelsesrate i verden (Sørensen, 2016). Det bekræfter Børnerådets undersøgelse blandt de 4-6-årige, hvor 87 pct. af børnene fortæller, at mor har et arbejde, mens det gælder for 96 pct. af fædrene. Samtidig viser tal fra Danmarks Statistik, at både fædre og mødre, som lever i parforhold, i gennemsnit arbejder en time længere om ugen end par uden børn (Danmarks Statistik, 2013). Børnerådets undersøgelse bekræfter fra et børneperspektiv, at arbejde fylder meget i familiernes hverdag – også når forældrene er hjemme.

På spørgsmålet om, hvad far mest laver derhjemme, svarer Kristian på fem år:

Kristian: Han laver vigtige ting på computeren.

Interviewer: Ja, hvad er det for nogle vigtige ting, han laver?

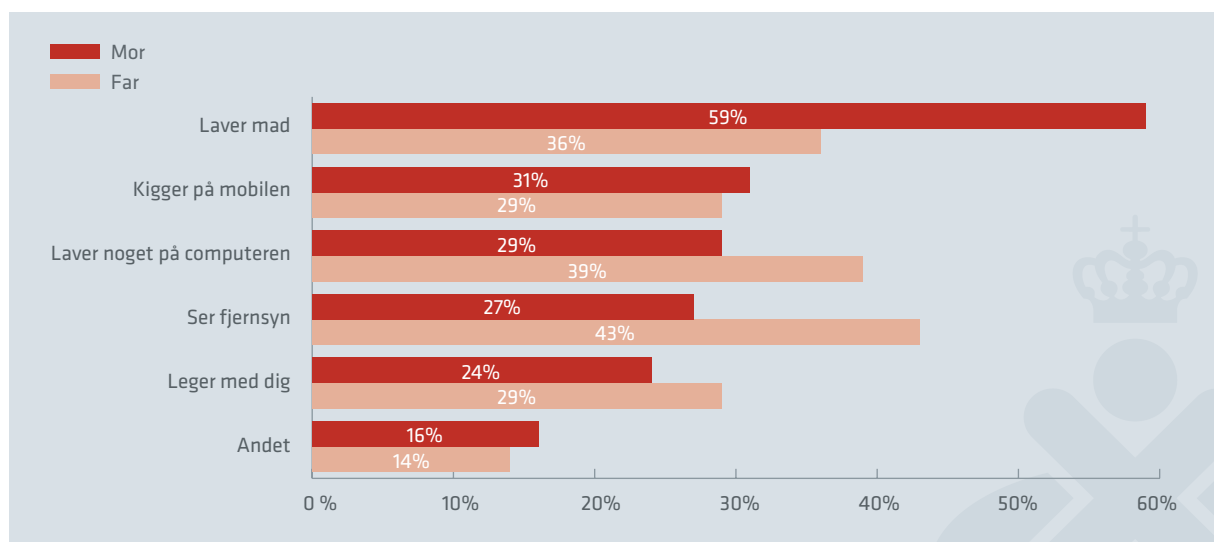
Kristian: Skriver til sit arbejde.

Interviewer: Okay, har du prøvet, at han gør det om aftenen derhjemme?

Kristian: Ja, hvor han arbejder på sin computer derhjemme.

Ud af seks svarmuligheder, som fremgår af figur 1, fortæller flest børn (59 pct.), at det, mor oftest foretager sig derhjemme, er at lave mad. Far er, ifølge børnene, oftest at finde foran fjernsynet (43 pct.) eller ved computeren (39 pct.).

FIGUR 1: MOR LAVER MERE MAD END FAR

Antal svar: mor: 524, far: 464

Spørgsmål: *Hvad synes du, at din [mor/far] laver mest af de her ting derhjemme?*

Børnene har haft mulighed for at give mere end et svar, derfor summer bjælkerne ikke til 100.

Analysen bygger på kvantitative data fra en spørgeskemaundersøgelse blandt 531 børn fra 41 daginstitutioner og kvalitative data fra interview med 33 børn i 4-6 års-alderen. Undersøgelsens metoder er beskrevet bagerst i notatet.

Interviewer: Hvad laver far mest derhjemme?
Thea: Han ser mest fjernsyn.
Interviewer: Hvad med dig Sarah, hvad laver din mor mest?
Sarah: Hun laver mad, og far kigger på telefonen.
Interviewer: Hvad tror du, han kigger på, på telefonen?
Sarah: Spiller og ser på ting, jeg ikke ved, hvad er.

En mulig forklaring på at børnene fortæller, at mor langt oftere end far laver mad, kunne være, at flest børn i brudte familier bor hos deres mor. Det er dog ikke en forklaring i denne undersøgelse, da de børn, som bor med både mor og far, svarer det samme. Der er altså ikke betydningsfulde forskelle mellem, hvad børn i forskellige familieformer svarer.

Ifølge børnene leger fædre lidt oftere med børnene, end mødre gør. 29 pct. af børnene svarer, at far oftest leger med dem, når de er hjemme, mens det gælder for lidt færre af mødrene (24 pct.).

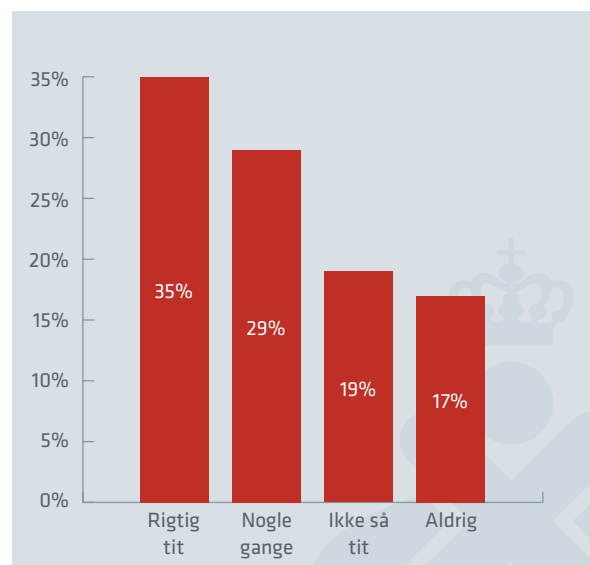
Interviewer: Din far, han leger med dig og svinger dig rundt på denne her måde. Gør din mor også det?
Ella: Nej.
Interviewer: Hvorfor tror du kun, at det er din far, der gør det?
Ella: Fordi hun ser meget på computer.

SJOV MED FORÆLDRE

I undersøgelsen er børnene blevet spurgt til, hvor tit de laver noget sjovt sammen med deres forældre. Børnene fortæller, at nogle af de sjove ting, man kan lave med sine forældre er at tegne, hoppe trampolin, lege med Lego eller lege med biler. Sjov med forældre kan ifølge Willas på 5 år også være at hygge sammen om nogle kreative ting og en gang fangeleg: "Nogle gange laver jeg perleplader med mine forældre. Og nogle gange så tager min far et viskestykke, og så løber han efter min storebror og mig med det. Så prøver han at slå os med det. Det er en meget sjov leg."

Lidt over en tredjedel af børnene (35 pct.) fortæller, at de rigtig tit laver noget sjovt med de voksne derhjemme. Næsten en femtedel (17 pct.) af børnene svarer dog, at de aldrig laver noget sjovt med deres forældre.

FIGUR 2: SJOV MED FORÆLDRE

Antal svar: 531

Spørgsmål: Laver du tit noget sjovt sammen med din [mor eller din far - eller dem begge to/mor/far]?

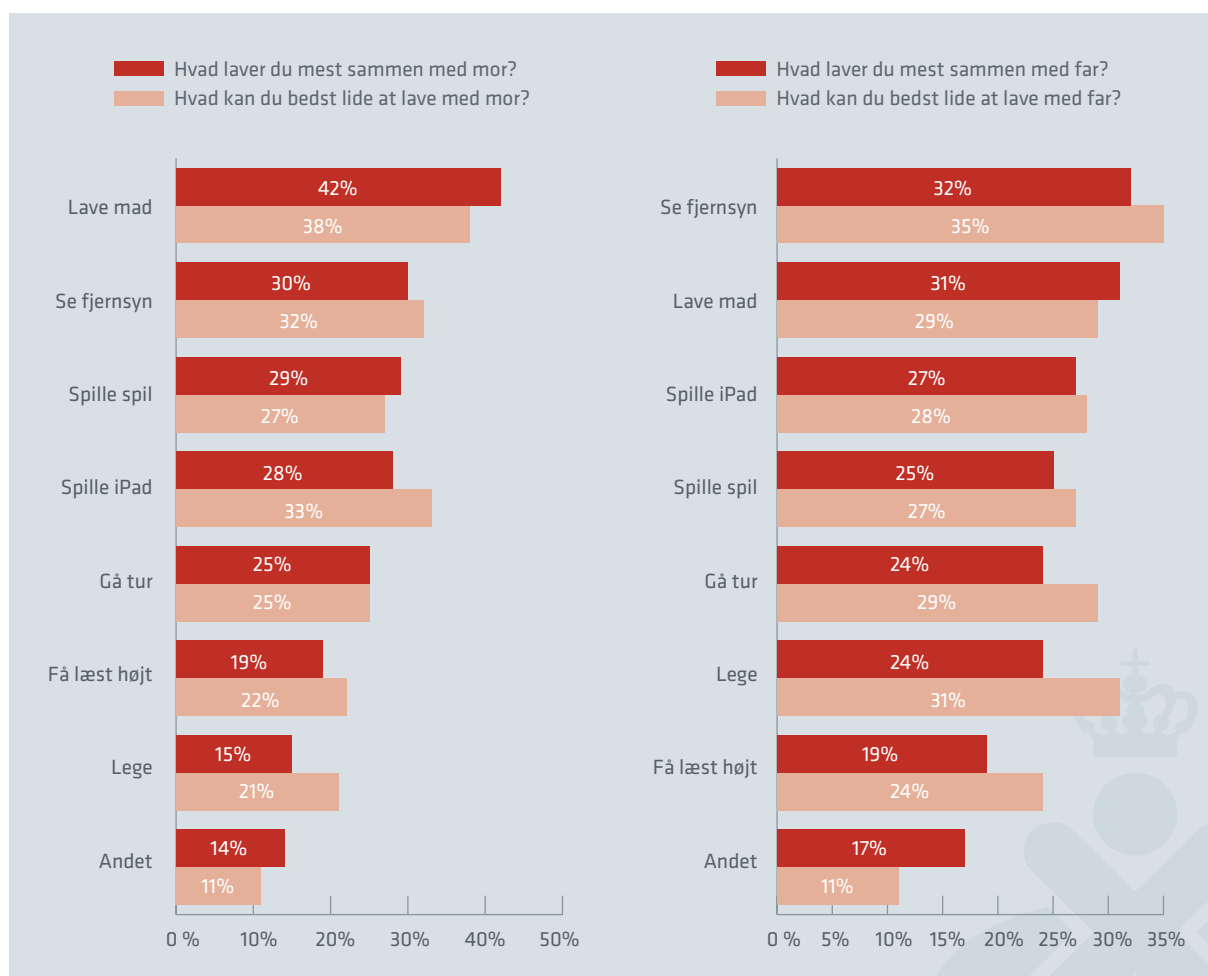
I et interview fortæller Thea på fem år, at hun ikke laver noget sjovt sammen med sine forældre, fordi de har travlt med hverdagens sysler: "Nej, jeg leger mest alene. De gider ikke. De skal mest lave mad eller et og andet. De skal rydde op og vaske op, og et eller andet kedeligt, mens jeg kan spille på iPad'en."

I undersøgelsen har vi spurgt børnene, hvad de oftest laver sammen med forældrene derhjemme, og hvad de bedst kan lide at lave med mor eller far (figur 3). Overordnet er der stor overensstemmelse mellem, hvad børnene reelt laver med forældrene derhjemme, og hvad de godt kan lide at lave. Kun når det handler om at lege, er der signifikante forskelle i børnenes svar på de to kategorier. 21 pct. af børnene fortæller

således, at de bedst kan lide at lege med mor, når de er sammen, mens 15 pct. af børnene reelt fortæller, at de mest leger med mor, når de er sammen. En

lignende forskel ses i forhold til far, hvor 31 pct. bedst kan lide at lege med far, når de er sammen, mens 24 pct. mest leger med far, når de er sammen.

FIGUR 3: FLERE BØRN VIL GERNE LEGE MED DERES FORÆLDRE

Antal svar: mor: 524, far: 464

Spørgsmål: *Hvad laver du mest sammen med din [mor/far] af de her ting? Og Hvad kan du bedst lide at lave sammen med din [mor/far]?*
Børnene har haft mulighed for at give mere end et svar, derfor summer bjælkerne ikke til 100.

Kristian og Felix fortæller, hvad de laver med deres forældre:

- Kristian: Jeg laver også nogle gange mad sammen med min mor.
Felix: Det gør jeg også.
Interviewer: Ja, er det hyggeligt?
Kristian og Felix: Ja.
Interviewer: Hvad kan man ellers lave sammen med sine forældre?
Kristian: Vaske op. Det har jeg prøvet med min mor.
Felix: Det har jeg også.
Interviewer: Ja. Er der andre ting, man kan lave med dem?
Kristian: Ja, se fjernsyn sammen med dem.
Interviewer: Ja, det er også rigtigt. Hvad med sådan noget som at få læst højt?
Felix: Det gør jeg nogle gange.
Kristian: Det gør jeg også. Nogle gange gør jeg det selv, og nogle gange gør mine forældre det.

TRAVLHED OG GOD TID

Tid er et meget abstrakt begreb for 5-6-årige børn. Dog har de fleste af børnene en ide om, hvad det vil sige at have 'god tid', som drengene fortæller her:

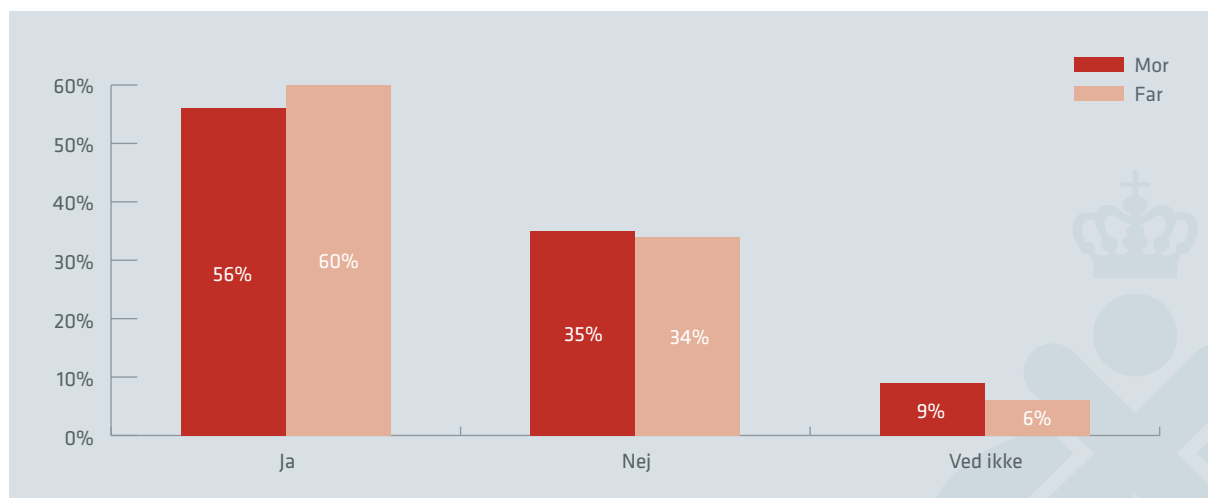
- Kristian: Måske betyder det, at man har god tid, når man skal komme hen til noget.
Felix: Eller man har lang tid til noget.

Mads forklarer, at god tid betyder, at man kan nå nogle hyggelige ting i et stille og roligt tempo.

- Interviewer: Hvad synes I, det betyder at have god tid med mor og far?
Mads: Man kan hygge sig med varm kakao. I stedet for at løbe rundt og have helt travlt.

Lidt over en tredjedel af børnene fortæller, at mor eller far ikke har god tid til at være sammen med dem.

FIGUR 4: EN TREDJEDDEL AF BØRNE NE SYNES IKKE, AT FORÆLDRENE HAR GOD TID

Antal svar: mor: 524, far: 464

Spørgsmål: Synes du, at din [mor/far] har god tid til at være sammen med dig?

Forskellene i pct. mellem mor og far er ikke statistisk signifikante.

Ifølge børnenes egne fortællinger kan de virkelig mærke, at der er 'god tid', når de får en fridag fra børnehaven for at lave noget hyggeligt sammen med mor eller far:

Interviewer: Har I nogensinde prøvet at have en fridag fra børnehaven, hvor I ikke var syge?

Thilde: Det har jeg prøvet. Det var virkelig, virkelig sjovt.

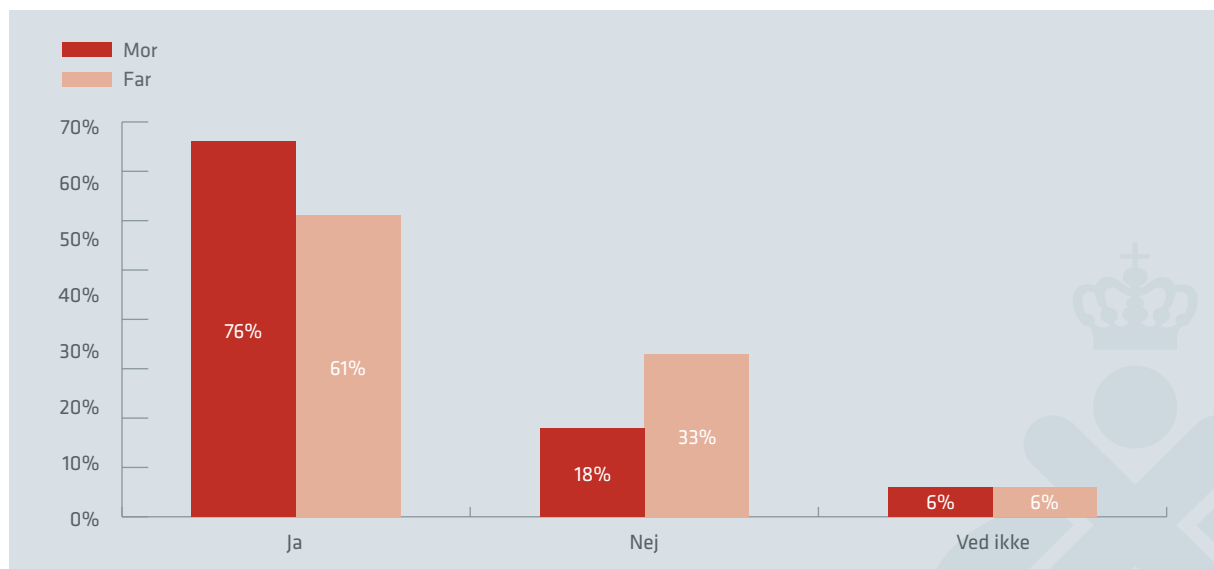
Mads: Det var min yndlingsdag.

Interviewer: Men Thilde, du kan huske en dag, hvor du skulle have været i børnehaven, hvor du ikke var syg. Hvad lavede du der, og hvem var du sammen med?

Thilde: Min mor, og det var det sjoveste. Det sjoveste jeg nogensinde har prøvet. Så spiste vi frokost på min yndlings Joe and the Juice. Og så var jeg der med min mor, og så gik jeg hen til en legeplads, hvor der er rutsjebaner og alt muligt og rutsjede og legede. Og så fik jeg også is.

Som figur 5 viser, har markant flere børn prøvet at tage en fridag fra børnehaven med mor (76 pct.) end med far (61 pct.). En mulig forklaring kunne være, at mange børn fra brudte familier bor mere hos mor end hos far. Undersøgelsen viser dog, at børn, som både bor med mor og far, også svarer, at mor oftere tager fridage med dem.

FIGUR 5: FLERE BØRN HOLDER FRIDAGE MED MOR END MED FAR

Antal svar: mor: 524, far: 464

Spørgsmål: Har du prøvet at holde en fridag med din [mor/far], hvor du ikke var syg, men lavede noget hyggeligt?

I interviewene spurgte vi børnene, hvorfor de tror, at det oftere er deres mor, der holder fri med børnene. De forklarer det typisk med, at deres far har mere travlt med arbejde end deres mor.

Interviewer: Hvorfor tror I, det er moren, man holder fri med?

Felix: Fordi faren er på arbejde. Min far han er nemlig altid ret travlt næsten. Men det er min mor ikke.

NOGLE FORÆLDRE HAR 'RIGTIG MEGET TRAVLT'

Nogle af de børn, som vi har interviewet, kender godt til at have travlt. Som Frederikke forklarer, så er det "Når man skal skynde sig ud af døren". Vega forbinder travlhed med morgener, hvor mor skal nå på arbejde:

Interviewer: Det der med travlhed. Hvad betyder det, at man har travlt?

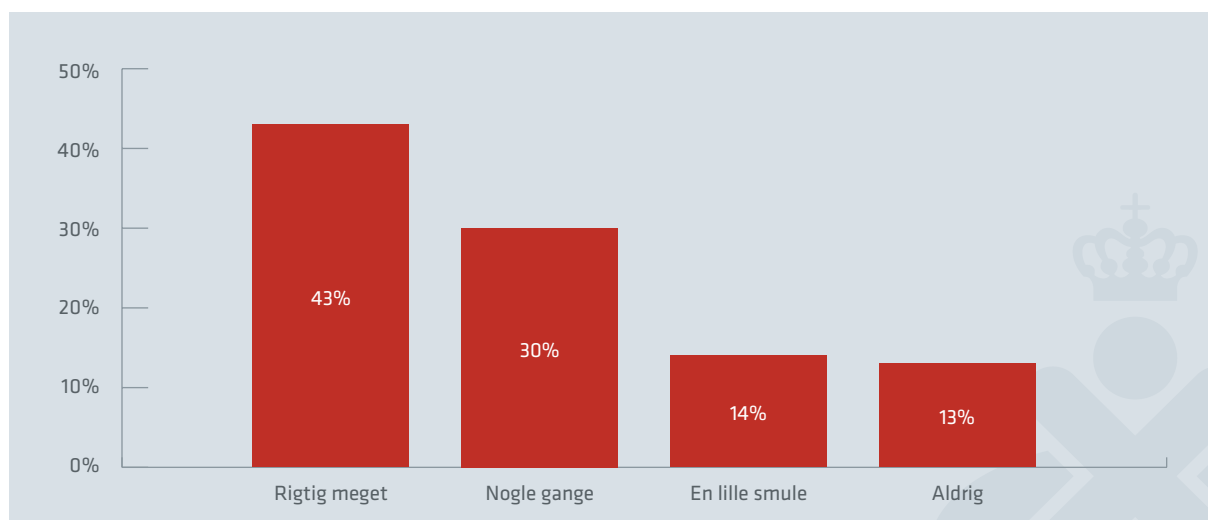
Vega: At man ikke kan nå så mange ting. Og man kan være hurtig til at tage tøj på. Hvis man skal have et bad, så skal man være hurtig til det, og man skal være hurtig til at spise morgenmaden og ikke hele tiden sige nogle ting, for så kan man ikke spise morgenmaden hurtigt.

Interviewer: Har du prøvet det nogle gange?

Vega: Ja, når min mor hun skal hurtigt til møde. Eller hvis hun har noget vigtigt, hun skal. Eller hvis hun skal hen til sin chef og sige noget, fordi han har kaldt hende ind, og hun skal komme hurtigt.

I spørgeskemaundersøgelsen har vi spurgt børnene, om forældrene nogle gange har travlt. 43 pct. af børnene svarer, at deres forældre har 'rigtig meget' travlt, mens 13 pct. svarer, at deres forældre aldrig har travlt (figur 6).

FIGUR 6: 43 PCT. AF BØRNENE SYNES, AT DERES FORÆLDRE HAR 'RIGTIG MEGET TRAVLT'

Antal svar: 531

Spørgsmål: Har din [mor eller far/mor/far] nogle gange travlt?

Vi har spurgt den gruppe af børn, som har oplevet forældrene have travlt, hvordan det føles, når mor eller far har travlt. Hertil svarer 21 pct., at det ikke er rart, 58 pct. siger, at det er fint, og 21 pct. siger 'midt imellem'.

Ud af den gruppe børn, der siger, at det ikke er rart, når forældrene har travlt, har hele 64 pct. svaret, at forældrene har 'rigtig meget travlt'. Af de børn, som svarer, at de ikke synes, det er rart, når forældrene har travlt, svarer 62 pct., at de bliver kedede af det,

når forældrene har travlt, 41 pct. svarer, at de bliver bekymrede, 28 pct. svarer, at de bliver forvirrede, og 22 pct. bliver vrede eller sure. Børnene peger altså i højere grad på følelser, som er indadvendte, såsom at blive ked af det eller bekymret, fremfor udadvendte reaktioner som at blive sur eller vred.

I interviewene bad vi om børnenes bud på, hvorfor nogle børn bliver kede af det, når deres forældre har travlt:

Interviewer: Der er nogle børn, der siger, at når deres forældre har travlt, så bliver de kede af det. Hvorfor tror I, de bliver kede af det?

Frida: Fordi de ikke kan være sammen med deres mor og far.

En del af de børn, vi har interviewet, bekræfter, at det påvirker dem, når deres forældre har travlt.

Interviewer: Synes I, at jeres mor og far har travlt?
Sven: Min far bliver hele tiden forsinket. Men det er hans skyld hele tiden, at han kommer for sent. Det siger han selv.

Interviewer: Hvorfor kommer han for sent?

Sven: Fordi han er meget stresset. Og så siger han, 'vi har travlt, vi har travlt'.

Interviewer: Hvordan er det for dig?

Sven: Så tænker jeg 'åh åh'.

Interviewer: Bliver du bange?

Sven: Nej.

Sven: Men min far han er mega sød. Men han må ikke komme for sent altid.

Interviewer: Hvad kommer han for sent til?

Sven: Arbejde.

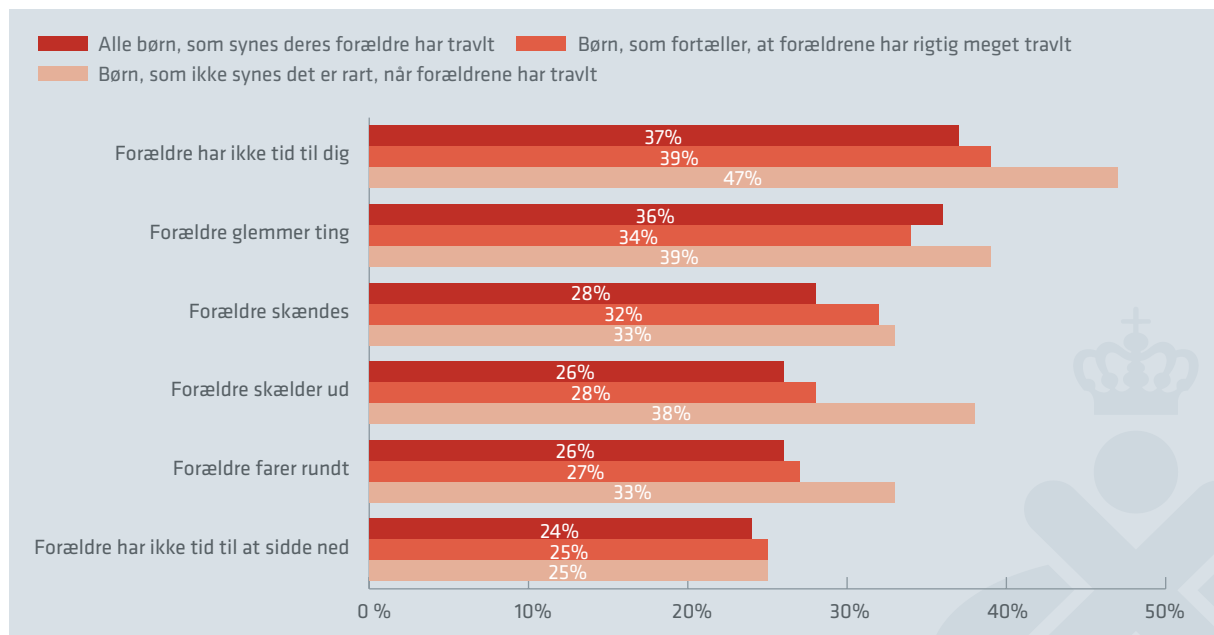
Børnene fortæller også, hvordan de kan mærke på forældrene, at de har travlt. 37 pct. af de børn, som fortæller, at deres forældre har travlt, synes de kan mærke det ved, at forældrene ikke har tid til dem. Ser vi på de børn, som ikke synes, at det er rart, når forældrene har travlt, så siger hele 47 pct., at de kan mærke travlheden, fordi mor eller far ikke har tid til dem. Denne gruppe af børn peger også ofte på, at travlheden kan mærkes, når forældrene glemmer ting (39 pct.) eller skælder ud (38 pct.).

Det var fordi, min mor skulle hurtigt til møde, og så skulle jeg også hurtigt afsted. Så kunne jeg næsten ikke nå at tage tøj på. Lige da jeg skulle til at tage kjole på, så sagde min mor, 'nu skal vi afsted'.

VEGA

FIGUR 7: NÅR FORÆLDRE HAR TRAVLT, SÅ HAR DE IKKE TID TIL EN

Antal svar: Alle børn, som synes, forældrene har travlt: 462; børn, som fortæller, at forældrene har 'rigtig meget travlt': 229; børn, som ikke synes det er rart, når forældrene har travlt: 98.

Spørgsmål: *Hvordan kan du mærke på [dine forældre/din mor/din far], at [de/hun/han] har travlt?*

Børnene har haft mulighed for at angive flere svar, derfor summer bjælkerne ikke til 100.

Svarkategorien 'Forældre skændes' har kun været mulig at besvare for de børn, der bor med begge forældre.

Halvdelen af børnene (50 pct.) svarer, at de selv har prøvet at have så travlt, at det ikke var rart for dem.

Interviewer: Jeg skulle lige høre, har du nogle gange prøvet at have travlt?

Vega: Ja.

Interviewer: Ja, hvordan var det?

Vega: Det var ikke så sjovt.

Interviewer: Hvad havde du travlt med?

Vega: Det var fordi, min mor skulle hurtigt til møde, og så skulle jeg også hurtigt afsted. Så kunne jeg næsten ikke nå at tage tøj på. Lige da jeg skulle til at tage kjole på, så sagde min mor, 'nu skal vi afsted'.

Interviewer: Så gik du bare rigtig hurtigt?

Vega: Vi fik ikke engang nået at få morgenmad. Kun at tage tøj på og så ikke mere. Så kunne min mor tage et lille bad, og så skulle vi afsted. Jeg kunne kun nå at få jakke på.

Interviewer: Men du nåede at få tøj på?

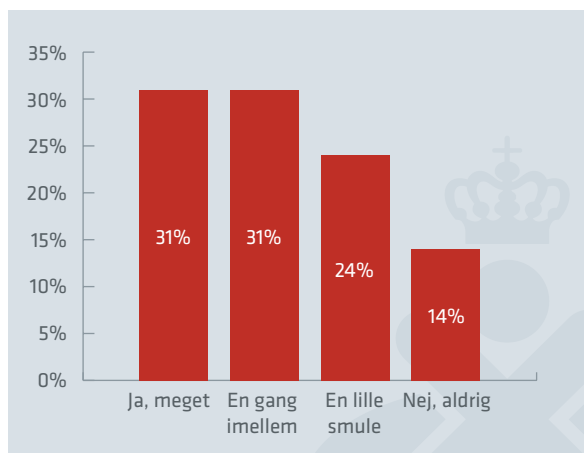
Vega: Ja, jeg nåede lige at tage min kjole, sådan at jeg manglede kun at tage min arm ind i ærmet.

Der er flere børn i interviewene, som fortæller, at de kender til at have travlt. Det er ofte, fordi deres forældre skal nå noget og skynder på børnene. Ingen af børnene, der fortæller om travlhed, synes det er rart, når de har travlt.

DET ER SJOVT AT BLIVE PASSET

I undersøgelsen er børnene også blevet spurgt til, om de nogle gange bliver passet. 31 pct. svarer, at de bliver passet meget, og 14 pct. svarer, at de aldrig bliver passet.

FIGUR 8: DE FLESTE BØRN HAR PRØVET AT BLIVE PASSET

Antal svar: 531

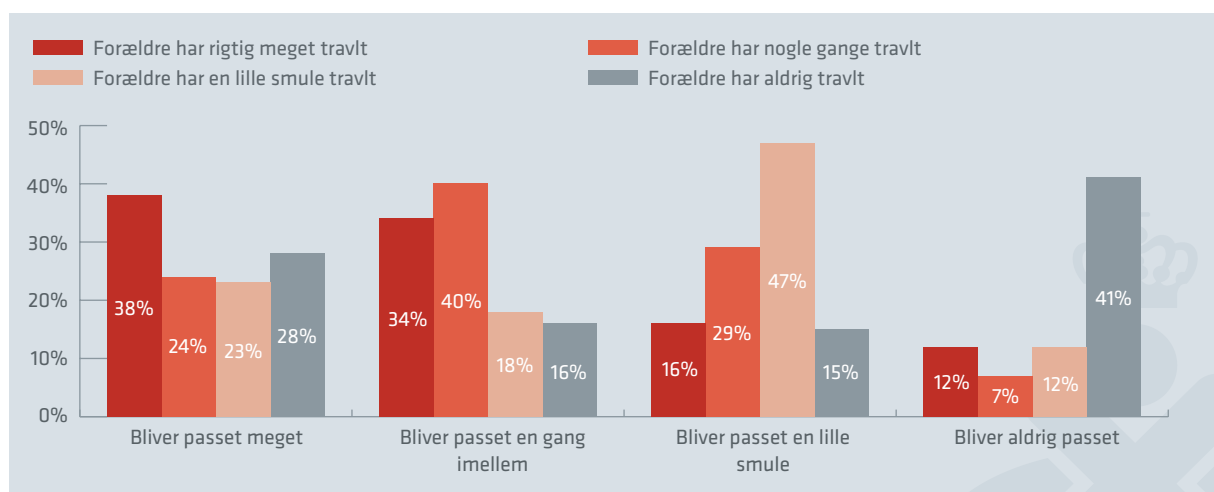
Spørgsmål: *Bliver du nogle gange passet, hvis din [mor og far/mor/far] skal noget, hvor du ikke kan komme med?*

Der er ikke statistisk forskel på, hvor meget børn i brudte familier eller familier, hvor forældrene bor sammen, bliver passet. Vi kan dog se en sammenhæng mellem travlhed og at blive passet. De børn, som svarer, at forældrene oftere har travlt, bliver også oftere passet. Fx siger 38 pct. af de børn, som bliver passet meget, at deres forældre har rigtig meget travlt. Modsat siger kun 12 pct. af de børn, som aldrig bliver passet, at deres forældre har rigtig meget travlt.

Børnene i undersøgelsen har også svaret på, hvad de synes om at blive passet. Langt de fleste børn forbinder det med noget rart. Flest børn (65 pct.) synes, at det er sjovt at blive passet, og blandt de børn, der fortæller, at de bliver passet meget, synes hele 73 pct., at det er sjovt.

Børnene i interviewene er generelt også glade for at blive passet. Thea fortæller fx: "Med min mormor så kommer jeg nogle gange i et legeland. Det er, hvor der er en masse sjove ting, man kan lege med, og hvor der er nogle rutschebaner. Og så spiser vi også slik. Masser af slik. Det gør vi altid, når vi er hjemme hos mormor".

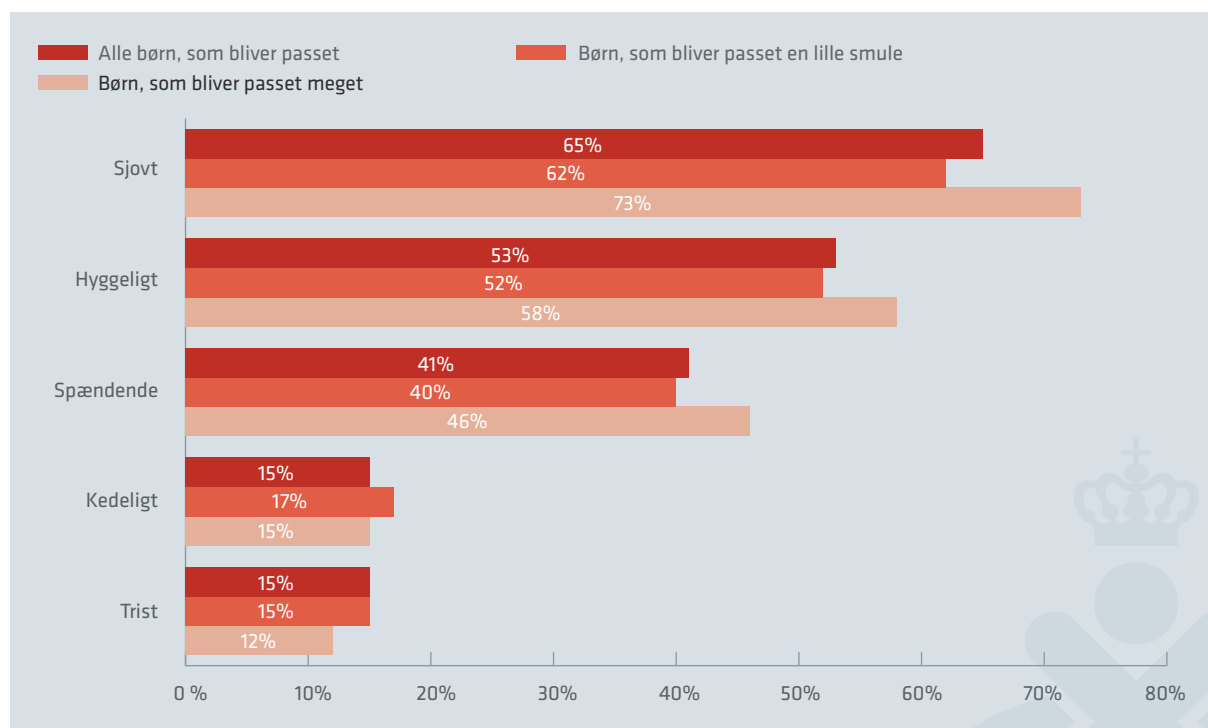
FIGUR 9: BØRNE BLIVE OFTERE PASSET, NÅR FORÆLDRENE HAR TRAVLT

Antal svar: 531

Figuren illustrerer et kryds mellem spørgsmålene: *Har din [mor eller far/mor/far] nogle gange travlt?* og *Bliver du nogle gange passet, hvis din [mor og far/mor/far] skal noget, hvor du ikke kan komme med?*

FIGUR 10: DE BØRN, SOM SYNES, DET ER SJOVT AT BLIVE PASSET, BLIVER OFTERE PASSET

Antal svar: Alle børn, som bliver passet: 455; børn, som bliver passet 'en lille smule': 128; børn, som bliver passet 'meget': 161.

Spørgsmål: Hvordan synes du, det er at blive passet?

Børnene har haft mulighed for at angive flere svar, derfor summer bjælkerne ikke til 100.

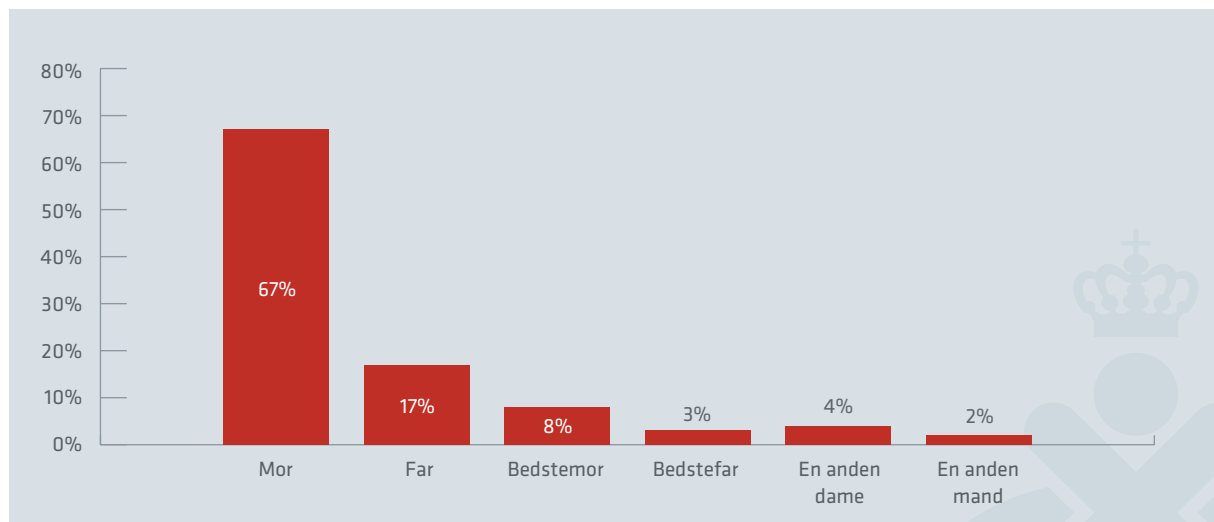
SYGDOM

I undersøgelsen er børnene også blevet spurgt til sygdom, hvor det er blevet forklaret for børnene på denne måde: 'Man kan være syg, når man kaster op, har ondt i hovedet eller i maven, hvis man har feber, er snottet eller hoster. Syg, det er, når man har det skidt, og måske kan smitte nogen andre.'

84 pct. af børnene svarer, at de har prøvet at være hjemme fra børnehave, fordi de har været syge. Ifølge børnene passer mor langt oftere end far, når de er syge og må blive hjemme fra børnehave. 67 pct. af børnene fortæller, at mor oftest passer, når de er syge, og kun 17 pct. svarer, at det er far.

En nærliggende forklaring ville være, at flere børn fra brudte familier bor fast hos mor, og at mor derfor oftere passer, når børnene er syge. Men ser man udelukkende på de børn, som bor med både mor og far, er tallene stort set ens. Her svarer 67 pct., at de oftest passes af mor, mens det for 18 pct. af børnene er far. Børnenes oplevelse bekræfter tal fra Danmarks Statistik, der viser, at danske mødre tager to ud af tre af børnenes sygedage (Østergaard, 2016). Samtidig viser en undersøgelse fra Rockwool Fonden, at mødre generelt bruger mere tid end fædre på at drage omsorg for børnene i familier med småbørn. Fædres arbejdstid forbliver uændret, når de får børn, mens mødrenes tid med børnene bl.a. går fra deres arbejdstid (Bonke mfl., 2016).

FIGUR 11: MOR PASSER OFTEST, NÅR BARNET ER SYGT

Antal svar: 444

Spørgsmål: Hvem passer dig for det meste, når du er syg og ikke kan komme i børnehave?

Til spørgsmålet om, hvem der passer Thorbjørn, når han er syg, er sagen klar for den femårige: "Min mor gør det altid. For hvis far han gør det, så bliver far fyret. Hvis far bliver hjemme, så bliver han fyret."

Der er flere af børnene, der – som Thorbjørn – har en fornemmelse af, at de voksne skal passe deres arbejde, og at de ikke bare kan holde fri og passe de syge børn.

Wilma forklarer: Første dag blev jeg passet af min farmor, men hun skulle kun passe mig i en dag. Og så aftalte min mor, at jeg skulle hentes ret tidligt dagen efter, og så så jeg bare Netflix derhjemme, og min mor hun sad bare og arbejdede og arbejdede og arbejdede.

Nogle børn fortæller også, at de har prøvet at komme med mor og far på arbejde, selvom de stadig er lidt syge.

Balder: Da jeg var med på mors arbejde, der var jeg syg.

Interviewer: Hvordan var det?

Balder: Det var bare at spille spil hele dagen

Interviewer: Nå, du spillede bare spil hele dagen?

Balder: Ja, men der havde de ikke bingospillet.

Interviewer: Nej. Okay. Hvorfor var du med på arbejde?

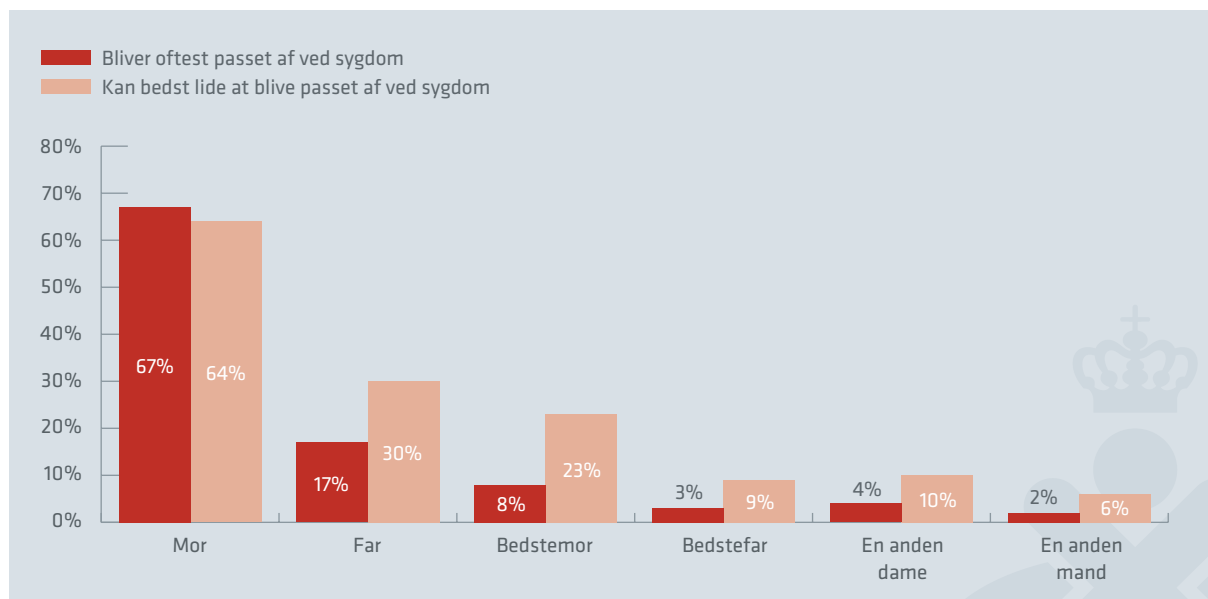
Balder: Fordi mor hun skulle jo arbejde, og jeg kunne ikke bare blive efterladt derhjemme.

Interviewer: Nej. Og far kunne heller ikke passe dig?

Balder: Nej, han havde et møde.

Børnene er også blevet spurgt om, hvem de bedst kan lide at blive passet af, når de er syge. De fleste børn vil gerne passes af mor, hvilket de oftest også bliver. 30 procent vil dog helst passes af far, men det bliver reelt kun 17 pct. af børnene. Næsten hvert fjerde barn, 23 pct., kan bedst lide at blive passet af farmor eller mormor, men kun 8 pct. bliver oftest passet af farmor eller mormor.

FIGUR 12: BØRN VIL OGSÅ GERNE PASSES AF ANDRE END MOR, NÅR DE ER SYGE

Antal svar: 444, 531

Spørgsmål: Hvem passer dig for det meste, når du er syg og ikke kan komme i børnehave? og Hvem kan du bedst li' at blive passet af, når du er syg? Børnene har i spørgsmålet om, hvem de bedst kan lide at blive passet af, haft mulighed for at give mere end et svar, derfor summer bjælkerne ikke til 100.

Thea og Frida har følgende forklaringer på, hvorfor de fleste helst vil passes af mor:

Thea: Jeg kan også bedst lide, at det er mor.
Interviewer: Ja, men hvorfor ikke faren?
Thea: Fordi faren skal måske mest arbejde. Og moren har tid til masser af ting jo.
Frida: Eller moren hun vil give mest, og faren han siger bare 'nej'.

Det er dog ikke alle børnene, der synes, at mor er bedst at være sammen med, når man er syg. Balder er af en anden opfattelse:

Interviewer: Hvem kan du bedst lide passer dig, når du er syg?

Balder: Min far, fordi så kan vi spille bingo og se fjernsyn
Interviewer: Må du nogle andre ting, når det er far, der passer dig, end når det er mor?
Balder: Ja.
Interviewer: Hvordan er det så, når mor passer dig?
Balder: Så får jeg bare havregrød hele tiden.
Interviewer: Nå. Skal du så også ligge i sengen hele tiden?
Balder: Ja, så skal jeg ligge i sofaen hele tiden og bare have piller og have målt temperatur. Det skal jeg ikke med far, der skal jeg kun have målt den en gang om dagen.

SYG I BØRNEHAVE

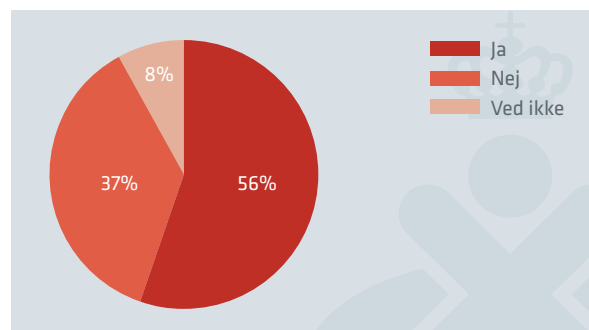
Det er tidligere påvist, at det kan være svært for forældre at få arbejdslivet og familielivet til at hænge sammen, og forældre derfor kan føle sig nødsagede til at aflevere syge børn i institution i stedet for at holde dem hjemme. En undersøgelse blandt pædagoger foretaget af BUPL viser, at 37 pct. af de adspurgte pædagoger oplever, at forældre hver 14. dag eller oftere afleverer syge børn. For mange daginstitutioner er 'panodilbørn' eller 'kl. 13-feber' blevet et velkendt udtryk. Hele 84 pct. af de adspurgte pædagoger i BUPL's undersøgelse kender til dette (BUPL, 2013). Udtrykkene beskriver de børn, som bliver afleveret i børnehave på febernedsettende eller smertestillende medicin, uden at det er aftalt med institutionen, og som så bliver dårlige over frokost.

Dette billede bliver i høj grad bekræftet af børnene i undersøgelsen. Her svarer 56 procent, at de har prøvet at komme i børnehave, selvom de ikke var helt raske. 12 pct. af børnene fortæller, at det er sket mange gange.

Willy fortæller om engang, hvor han kom i børnehaven, selvom han stadig var syg:

- Willy: Puuh! Der blev jeg nødt til at ligge ned hele tiden og få noget mad. Og jeg blev nødt til at blive hentet.
- Interviewer: Hvordan er det at komme i børnehaven, når man er syg.
- Willy: Det er ikke sjovt, fordi så går alle jo rundt i børnehaven og tænker, hvad er der sket med ham der?
- Interviewer: Hvad betyder det så, kan man ikke lege med dem så?
- Willy: Nej, og der var nogen, der spurgte, om jeg ville være med, og så sagde jeg nej.
- Interviewer: Fordi du havde det dårligt?
- Willy: Ja.

FIGUR 13: OVER HALVDELEN AF BØRNEBØRNE HAR PRØVET AT KOMME I BØRNEHAVE, SELVOM DE IKKE VAR HELT RASKE

Antal svar: 531

Spørgsmål: Har du prøvet at komme i børnehaven, selvom du ikke var helt rask?

På baggrund af en Megafon-undersøgelse foretaget for Politiken og TV2 fremgår det, at hver tredje danske forælder har afleveret et ikke helt raskt barn i institution eller skole, fordi barnets første og anden sygedag ikke slår til (Mølgaard, 2014). Samtidig har hver femte selv meldt sig syg for at passe et sygt barn, og hver anden har brugt ferie- eller fridage på at passe deres syge børn.

- Hjalte: Jeg har været syg, selvom jeg kom i børnehaven.
- Interviewer: Ja, der var du forkølet, eller hvad var du syg med?
- Hjalte: Jeg var syg, men jeg rørte ikke ved nogen.
- Thea: Ja, det kan jeg ikke så godt lide. Jeg er bange for, om jeg smitter andre.
- Frida: Ja, og så kan vi to ikke lege så godt sammen.
- Interviewer: Hvordan har man det, når man ikke er helt rask og kommer i børnehaven?
- Thea og Frida: Dårligt.
- Thea: Og man er ked af det.
- Frida: Og man er også nogle gange helt træt og smadret. Nogle gange vender det hele skævt, fordi man har ligget så lang tid ned.

METODE

HVORDAN HAR VI LAVET UNDERSØGELSEN?

Denne analyse er udarbejdet på baggrund af kvantitative data fra en spørgeskemaundersøgelse blandt 531 børn fra 41 daginstitutioner og kvalitative data fra interview med 33 børn i 4-6-års-alderen.

UNDERSØGELSENS KVANTITATIVE DEL

De kvantitative data er indsamlet i primo 2016. Børnene svarer på spørgsmålene i et såkaldt talende spørgeskema, som er et computerprogram, der er designet til målgruppen. Her får de læst spørgsmål og svarmuligheder højt og kan derefter klikke på den tegning, som forestiller dét, de ønsker at svare.

I undersøgelsen deltager et udsnit af integrerede og ikke integrerede såvel som kommunale, private og selvejende institutioner fra alle dele af Danmark.

Sammenligner vi analyseudvalget med hele populationen, dvs. alle institutioner i Danmark, på parametre

tre som ejerforhold, institutionstype og geografi, så ser fordelingen meget fornuftig ud.

Som det fremgår af tabel 1, er fordelingen mellem andelen af integrerede såvel som ikke integrerede institutioner i analyseudvalget stort set ens med fordelingen på landsplan. Det samme er gældende for, hvorvidt institutionerne er kommunale, private eller selvejende. I forhold til den geografiske fordeling af institutionerne så indgår lidt færre institutioner fra Region Hovedstaden i undersøgelsen, mens lidt flere institutioner fra Region Sjælland deltager i undersøgelsen, sammenlignet med den geografiske fordeling af institutioner på landsplan.

72 pct. af børnene var fem år ved deltagelsestidspunktet, mens 28 pct. var seks år, og under 1 pct. var fire år. 51 pct. var piger, og 49 pct. var drenge, hvilket passer med kønsfordelingen i hele populationen (tabel 2).

TABEL 1: PRÆSENTATION AF DELTAGENDE INSTITUTIONER

	Analyseudvalg	Population
Ejerforhold		
Kommunal	73 pct.	71 pct.
Privat*	15 pct.	13 pct.
Selvejende	12 pct.	16 pct.
Institutionstype		
Børnehave	34 pct.	33 pct.
Aldersintegreret	66 pct.	67 pct.
Regioner		
Hovedstaden	24 pct.	34 pct.
Midtjylland	22 pct.	19 pct.
Nordjylland	10 pct.	11 pct.
Sjælland	24 pct.	15 pct.
Syddanmark	20 pct.	21 pct.
Store og små institutioner		
Små (<50 børn)	34 pct.	
Mellem (51-99 børn)	49 pct.	
Store (>100 børn)	17 pct.	

*Private institutioner omfatter også puljeordninger

Oplysninger om populationen stammer fra Danmarks Statistisk Statistikbank Tabel PAS22

Andelen af børn i undersøgelsen, som bor med begge forældre (81 pct.) eller bor i brudte familier (19 pct.), stemmer overens med andelen af børn i samme aldersgruppe på landsplan, ligesom andelen af børn i undersøgelsen, som har søskende (91 pct.), også er lig andelen af børn i samme aldersgruppe i populationen.

PILOTTEST

Som led i undersøgelsesdesignet har Børnerådet gennemført en pilotundersøgelse med to forskellige udgaver af spørgeskemaet, hvor ordlyd og svarmuligheder varierede. De to udgaver af spørgeskemaet blev testet blandt 84 børn i ti forskellige børnehaver. Pædagogerne fra de ti institutioner hjalp med gennemførelse af pilottesten og evaluerede spørgeskemaet i forhold til relevans af tematikker, ordbrug, svarmuligheder mv. ud fra børnenes svar og ageren i forhold til besvarelsen.

DEFINITIONER AF TRAVLHED OG SYGDOM

For at alle børn havde et nogenlunde ens udgangspunkt for at svare på spørgsmål om travlhed og sygdom, blev ordene forklaret inden de pågældende spørgsmål blev stillet. Travlhed blev forklaret på denne måde: "Nu kommer der nogle spørgsmål, som handler om at have travlt. Det kan fx betyde, at man skal skynde sig eller nå noget."

Sygdom blev indledningsvist forklaret på denne måde: "Man kan være syg, når man kaster op, har ondt i hovedet eller i maven, hvis man har feber, er snottet eller hoster. Syg, det er, når man har det skidt og måske kan smitte nogen andre".

UNDERSØGELSENS KVALITATIVE DEL

Forud for udarbejdelsen af spørgeskemaet er et antal åbne, eksplorative interview med børn i målgruppen

TABEL 2: PRÆSENTATION AF DELTAGENDE BØRN

	Analyseudvalg	Population
Køn		
Piger	51 pct.	49 pct.
Drenge	49 pct.	51 pct.
Alder		
4 år	0,6 pct.	
5 år	71,6 pct.	
6 år	27,7 pct.	
7 år	0,2 pct.	
Familietype		
Forældre bor sammen	81 pct.	78 pct.
Forældre bor hver for sig	19 pct.	22 pct.
Søskende		
Har søskende	91 pct.	91 pct.
Har ingen søskende	9 pct.	9 pct.

blevet gennemført med henblik på at indkredse emnet og opnå en forståelse for børnenes begrebsverden og ordvalg på området. I denne undersøgelse er der gennemført indledende, eksplorative interview med 17 børn på 4-6 år i to forskellige børnehaver.

Efter dataindsamlingen har vi gennemført opfølgende, uddybende interview med i alt 16 børn på 5-6 år i tre forskellige børnehaver. Formålet med disse interviews er at få børnenes hjælp til at tolke de kvantitative data og nuancere forståelsen af undersøgelsens resultater. Det er først og fremmest citater fra disse interview, som gengives i rapporten. Samlet set indgår 33 børn i den kvalitative del af undersøgelsen. Alle børneinterview har fundet sted i børnenes institutioner. De har haft en varighed på mellem 15 og 45 min og er gennemført som semistrukturerede interview individuelt eller to og to afhængigt af børnenes ønsker.

Alle navne på de børn, der citeres, er ændret i rapporten, og citater er tilpasset sprogligt af hensyn til læsbarhed.

KILDER

Bonke mfl. (2016): *Arbejdstid og familien – Arbejdstidsønsker/arbejdstid og skat/børn og skilsmisse/pensionering og samvær*. Rockwool Fondens Forskningsenhed og Syddansk Universitetsforlag 2016
BUPL (2013): *Syge børn i daginstitutionen*, BUPL's medlemspanel, august/september 2013.

Danmarks Statistik (2013): *Arbejdskraftundersøgelsen*.

Sundhedsstyrelsen (2013): *Smitsomme sygdomme hos Børn og Unge- Vejledning om forebyggelse i daginstitutioner, skoler mv*. Lokaliseret på: https://www.sst.dk/da/sygdom-og-behandling/smitsomme-sygdomme/~/_media/FC52A31AC07E484793B3E-E2E5950A9A5.ashx

Mølgaard (22. aug. 2014): *Hver tredje forælder har afleveret et sygt barn* – Politiken. Lokaliseret på: <http://politiken.dk/forbrugogliv/livsstil/familieliv/article5530257.ece>

Sørensen (7. nov. 2016): *Danske mødre har verdensrekord i job* – Momentum. Lokaliseret på: <http://www.kl.dk/Momentum/momentum2016-19-2-id212780/>

Østergaard (7. marts, 2016): *Mor tager (stadig) barns første sygedag* - Fagbladet 3F. Lokaliseret på: [http://www.fagbladet3f.dk/nyheder/862684505ac7468583370031baf7053-20160308-mor-tager-\(stadig\)-barns-foerste-sygedag](http://www.fagbladet3f.dk/nyheder/862684505ac7468583370031baf7053-20160308-mor-tager-(stadig)-barns-foerste-sygedag)

